

ਭਾਗ 7

‘ਸ਼ਬਦ’ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ—ਅਤਿ ਸੂਖਮ, ਦੀਰਘ, ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਭੇਦ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ—ਇਸ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਿਚਾਰ, ਇਸ ਲੜੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਡੂੰਘੇ ਅਤੇ ਭੇਦ ਵਾਲੇ ‘ਸ਼ਬਦ’ ਦੀ ਬਾਬਤ, ਆਮ, ਸੰਗਤਾਂ, ਬਲਕਿ ਗਿਆਨੀਆਂ ਧਿਆਨੀਆਂ, ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਯਤਨ ਹੈ।

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ‘ਸ਼ਬਦ’ ਨੂੰ ਅੱਖਰਾਂ ਤਾਈਂ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੁਧੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ‘ਅੱਖਰੀ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਕਥਾ-ਵਾਰਤਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰੀ ਅਰਥ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹਾਂ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ‘ਸ਼ਬਦ’ ਜਾਂ ‘ਬਾਣੀ’ ਆਤਮ-ਮੰਡਲ, ‘ਨਾਨਕ-ਮੰਡਲ’, ਬ੍ਰਹਮ ਮੰਡਲ, ‘ਧੁਰ’ ਦੀ ਇਲਾਹੀ ‘ਦਾਤ’ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਪਤੀ ‘ਤਤ-ਸ਼ਬਦ’ ਜਾਂ ‘ਅਨਹਦ’ ਬਾਣੀ ਪੂਰੇ ਬ੍ਰਹਮ ਮੰਡਲ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ‘ਆਤਮਿਕ ਅਨੁਭਵ’ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬੁਝੀ, ਸਿਝੀ, ਪਛਾਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ‘ਅਨਹਦ-ਤੱਤ-ਸ਼ਬਦ’ ਦੀ ‘ਧੁਨੀ’ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਬੁਧੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਪਕੜ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਬੁਝਣ ਲਈ, ‘ਬੁਧੀ-ਮੰਡਲ’ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ‘ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ’ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ ਹੈ।

“ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਬਾਣੀ ਸਬਦਿ ਪਛਾਣੀ,
ਨਾਉ ਮੀਠਾ ਮਨਹਿ ਪਿਆਰਾ ॥” (ਪੰ. 603)

“ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਬਦਿ ਪਛਾਣੀ,
ਸਾਚਿ ਰਹੇ ਲਿਵਲਾਇ ॥” (ਪੰ. 1155)

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਧੁਪ’ ਵਿਚੋਂ ਗਰਮੀ, ਰੋਸ਼ਨੀ, ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ‘ਜੀਵਨ-ਰੋ’ ਆਦਿ

L64/1

Lekh 64 Part 7 Shabad (Word)

As the subject ‘Shabad’ or Word is very subtle, profound, deep and enlightening, it has been comprehensively discussed in the previous parts on this subject.

Many types of doubt fallacies exist (not only) among the common people but also with scholars, academics and religious preachers pertaining to this profound and knowledge-filled ‘Shabad’ and this is an attempt to understand it in the light of Gurbani.

Normally the ‘Shabad’ or Word is limited to its written form and it is made the subject of the intellectual sphere. In this way we explain and deliberate upon the written form of the word and are satisfied with its literal word meaning.

Actually this ‘Shabad’, or ‘Bani’, soul-realm, ‘Nanak-realm, Brahmn-realm’, is the spiritual gift directly from the Source (the Creator). This mysterious ‘Essence-Word’ or ‘Unstruck’ Bani has descended directly from Brahmn-Realm or the Realm of the Creator and it can only be unravelled, researched, and recognised through ‘Divine Intuition’. The sound current of this ‘unstruck-essence-shabad’ cannot be heard with the physical ears and it is beyond the grasp of the intellect. To comprehend it, one has to rise above the ‘realm of the intellect and only through the cultivation of ‘Word-Consciousness’ can it be experienced.

1 Throughout the ages, through the Word of His Bani, His Shabad is realized, and the Name becomes so sweet and beloved to the mind. 603

2 Through the Word of the Guru's Bani, they come to understand the Shabad. They remain lovingly focused on the True Lord. 1155

Just like heat, light, power and life-current etc. from the ‘sunlight’

L64/1

ਨਿਖੇੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ—ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ :—

ਬਾਣੀ
 ਸਬਦ
 ਨਾਮ
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ
 ਹੁਕਮ
 ਹਰਿ ਰਸ
 ਸਕਤੀ
 ਰਾਗ
 ਨਾਦ
 'ਬੁਨਿ'
 ਪ੍ਰੇਮ
 ਸੁਖ
 ਸਾਂਤੀ
 ਚਾਓ
 ਅਨੰਦ

ਆਦਿ—ਸਾਰੇ ਆਤਮਿਕ ਗੁਣ—ਤਾਣੇ-ਪੇਟੇ, ਓਤ-ਪੱਤ, ਮਿਲੇ-ਜੁਲੇ ਅਤੇ ਸਮਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਸ 'ਤਤ-ਸਬਦ' ਦੀ 'ਬੁਨੀ' ਦੀ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਖੇਲ' ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਉਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ :—

- "ਅਨਹਦ ਬਾਣੀ ਸਬਦੁ ਵਜਾਏ ॥" (ਪੰਨਾ—231)
 "ਅਨਹਦ ਬਾਣੀ ਨਾਦੁ ਵਜਾਇਆ ॥" (ਪੰਨਾ—375)
 "ਸਰੁ ਬਾਣੀ ਗੁਰੁ ਸਬਦੁ ਸੁਣਾਏ ॥" (ਪੰਨਾ—364)
 "ਇਕਾ ਬਾਣੀ ਇਕੁ ਗੁਰੁ ਇਕੋ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ॥" (ਪੰਨਾ—646)
 "ਸਬਦੇ ਉਪਜੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ
 ਗੁਰਮੁਖਿ ਆਖਿ ਸੁਣਾਵਣਿਆ ॥" (ਪੰਨਾ—125)
 "ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਬਦੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹਰਿ ਬਾਣੀ ॥
 ਸਭਿਗੁਰਿ ਸੇਵਿਐ ਰਿਚੈ ਸਮਾਣੀ ॥" (ਪੰਨਾ—119)

cannot be separated out, in the same way:-

Ba-ani,
 Shabad (or Word)
 Naam
 Amrit (or nectar of immortality)
 Hukam (or command)
 God's relish
 power
 raag (or musical-measures)
 musical sound
 sound vibrations
 love
 comfort
 peace
 joy
 bliss

etc. in divine illumination are all divine virtues that are warp and weft, interwoven- intermingled, commingled and inter-merged. They cannot be separated from one another.

Gurbani has elaborated upon the 'sound-current' of the 'play of love' of 'Essence-Shabaad' as follows:-

- 1 The vibration of the Shabad is the unstruck melody 231
- 2 The unstruck melody, the sound current of the Naad, vibrates and resounds. 375
- 3 The Word of the Guru can be heard through the True Bani. 364
- 4 There is One Bani; there is One Guru; there is one Shabad to contemplate. 646
- 5 The Ambrosial Word of the Guru's Bani emanates from the Word of the Shabad. The Gurmukh speaks it and hears it. 125
- 6 The Shabad is Amrit; the Lord's Bani is Amrit. Serving the True Guru, it permeates the heart. 119

“ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹੈ ਬਾਣੀ ॥
 ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੀ ॥ (ਪੰਨਾ—1057)

“ਹੁਕਮੇ ਵਰਤੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬਾਣੀ
 ਹੁਕਮੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਆਵਣਿਆ ॥ (ਪੰਨਾ—118)

“ਤਹ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਵਜਹਿ ਧੁਨਿ ਬਾਣੀ
 ਸਹਜੇ ਸਹਜਿ ਸਮਾਈ ਹੇ ॥” (ਪੰਨਾ—1069)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ, ਸੁਣਨ ਦੁਆਰਾ, ਮਨ ਨੂੰ ‘ਨਾਮ’ ਦੀ ਰੰਗਣ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ—ਪਰ ਇਹ ਰੰਗਣ ਤਦ ਹੀ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਈਏ, ਅਥਵਾ ਸਾਡਾ ਮਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ‘ਭਾਵ’ ‘ਨਾਲ’ ‘ਪਰਸੇ’ ਯਾ ‘ਛੋਹੇ’, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਉਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ‘ਆਤਮ-ਕਲਾ’ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੀ। ਏਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਣਗਿਣਤ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਪਾਠ ਜਾਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਕੀਰਤਨ, ਰੈਣ-ਸਬਾਈਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਰਸਾਈ ਹੋਈ ‘ਗੁਰਮੁਖ’ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਦੁਰੇਡੇ ਅਤੇ ਬੇ-ਮੁਖ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ। ‘ਗਲ’ ਨਿਰੋਲ ‘ਧਿਆਨ’ ਦੀ ਹੈ। ‘ਧਿਆਨ’ ਬਿਨਾ ਪਾਠ—ਤੋਤੇ ਵਾਂਗ ਰਟਨ ਹੈ—ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡਾ ਮਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ‘ਪਾਰਸ-ਕਲਾ’ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਛੋਂਹਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ‘ਛੋਹ’ ਬਿਨਾ, ਮਨ ਉਤੇ ‘ਪਾਰਸ ਕਲਾ’ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੀ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਅਨੇਕਾਂ ਪਾਠ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੁਣਦਿਆਂ, ਕਥਾ-ਵਾਰਤਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਭੀ ਸਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਹਾਲਤ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ, ਉਚੇਰੀ ਨਹੀਂ ਉਠਦੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ‘ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ’ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

“ਇਹ ਬਾਣੀ ਜੋ ਜੀਅਹੁ ਜਾਣੈ,
 ਤਿਸੁ ਅੰਤਰਿ ਰਵੈ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ॥ (ਪੰਨਾ—797)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਆਤਮ-ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ‘ਪਰਸਨਾ’ ਹੀ ‘ਜੀਅਹੁ ਜਾਣਨਾ’ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਇਲਾਹੀ ਗੁਣ ਅਥਵਾ, ਰਸ, ਰੰਗ, ਪ੍ਰੇਮ, ਚਾਉ, ਸੇਵਾ-ਭਾਵ ਆਦਿ, ਸਹਜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ‘ਅੰਤਰਿ ਰਵੈ ਹਰਿ ਨਾਮਾ’ ਦੀ ਪਾਰਸ ਕਲਾ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ—‘ਸਬਦ ਸੁਰਤ’ ਦੀ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ—ਸਾਡੀ ‘ਸੁਰਤ’ ‘ਤਤ-ਸਬਦ’ ਨਾਲ ‘ਪਰਸਦੀ’ ਹੈ—ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦਾ ‘ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ‘ਸਬਦ’ ਅਤੇ ‘ਸੁਰਤ’ ਦੇ ‘ਮੇਲ’ ਯਾ ‘ਛੋਹ’ ਨੂੰ ਹੀ ‘ਪਰਸਨਾ’ ਕਿਹਾ

- 1 *The Guru's Shabad is the Ambrosial Bani. Night and day, chant the Name of the Lord.* 1057
- 2 *By His Command, the Ambrosial Bani of the Word prevails, and by His Command, we drink in the Amrit.* 118
- 3 *The unstruck sound current of the Shabad vibrates and resounds there, with the melody of the Guru's Bani; one is easily, intuitively absorbed in the Lord.* 1069

Through the reading and listening of Gurbani the colour of ‘Naam’ envelops the mind – but it can manifest only if we focus on the meanings of Gurbani, or, our mind touches upon or is infected with the innate meanings of Gurbani, otherwise the spiritual power of Gurbani will not come into being. This is the reason why, despite having numerous gurdwaras, and holding uncountable scripture readings, or Akhand Paaths, kirtan, rai-n-sbaa-ee-aan (doing kirtan all night long), we are moving away and turning our backs towards the stage of ‘Gurmukh’ that is mentioned in Gurbani. ‘Attention’ is the (the word ‘the’ to be read as thee) thing. Without attention, reciting paath is like –parrot reading- this being the reason why our mind is not infected by the innate ‘touch-stone’ of Gurbani, and this without this ‘touch’ the power of the ‘touch-stone’ will have no effect on the mind. This is the reason why, inspite of doing and listening to numerous *paaths*, giving sermons our mental and spiritual state has not changed, has not evolved and we remain devoid of ‘spiritual life’.

- 4 *The Lord's Name abides deep within the nucleus of one who realizes the Bani of the Guru's Word within his soul.* 797

‘Touching’ the innate sentiments of the soul with awareness is indeed ‘knowing the soul’ and with (this awareness) all the divine virtues like relish, hue, love, joy, inclination towards service etc., spontaneously come into being and the power of the touch-stone comes into play. In other words through the practice of the cultivation of the ‘Word-Consciousness our ‘consciousness’ comes into contact with the ‘Essence-Shabad or Word’ and with this the innate-self within the ‘manifestation’ of the Unstruck Shabad or Word takes place.

This connection or touch of ‘Shabad’ and ‘Consciousness’ is indeed called *parsanaa* or infected with devotional touch.

ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਗੋਬਿੰਦ ਗਜਿਆ ਦਾ ਗੁਰਵਾਕ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਦੋ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਸਰੂਪ ਹਨ :—

1. ਪਹਿਲਾ ਅਸਬੂਲ ਸਰੂਪ :—ਰੰਗ-ਬਰੰਗਾ, ਕੌੜਾ-ਕੁਸੈਲਾ ਘੋਲੂਆ ਯਾ (Alcoholic Solution) ਹੈ।
2. ਦੂਸਰਾ ਸੂਖਮ ਸਰੂਪ :—ਸਰੂਰ ਹੈ। ਜਦ ਸਬੂਲ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਪੀਤਾ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਮਨ, ਤਨ, ਬੁਧੀ ਉਤੇ ਅਨੋਖਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਰੂਰ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰੂਰ ਵਿਚ ਬਰਬਰਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਉਮਾਹ, ਚਾਉ, ਮਸਤੀ, ਦਲੇਰੀ, ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਤੇ ਖੇੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਦਰਲਾ ਸੂਖਮ ਨਿਜੀ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਖਮ ਸਰੂਪ, ਅਸਬੂਲ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਗੁਪਤੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਯਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਪੀਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੰਤਲ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਬਿਆਨ ਸੁਣ ਜਾਂ ਪੜ ਕੇ ਇਸ ਸਰੂਰ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਐਨ ਏਸੇ ਤਰਾਂ :—

ਅਖਰੀ 'ਸਬਦ'—ਇਲਾਹੀ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦਾ ਅਸਬੂਲ ਸਰੂਪ ਹੈ।

ਅਨਹਦ ਸਬਦ—'ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਸੂਖਮ 'ਤਤ' ਸਰੂਪ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਇਲਾਹੀ ਗੁਣ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹਨ।

ਸ਼ਰਾਬੀ ਜਦ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਤਨ, ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਨੋਖਾ, ਸਰੂਰ-ਖੁਸ਼ੀ-ਚਾਉ, ਉਮਾਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਨਾਲ—ਸ਼ਰਾਬੀ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ—ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਉਗੁਣਾਂ ਨੂੰ 'ਗ੍ਰਹਿਣ' ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਉਗੁਣ ਸ਼ਰਾਬੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ਹੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਦਿਨਸ-ਰਾਤ ਝੁਠੀ 'ਮਾਇਆ' ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਯਾ 'ਪਰਸ' ਕੇ ਅਸੀਂ 'ਮਾਇਆ' ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਉਗੁਣ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਪਲਚਿ ਪਲਚਿ ਕੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੁਖ ਕਲੇਸ ਭੋਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

With this, the Guru's word, 'Gurshabdee Gobind Ga-ji-aa' stands proven.

There are two separate forms of alcohol:-

- 1 First - gross/raw form: is colourful, bitter or alcoholic solution
- 2 Second – subtle form: Is intoxication. When the raw form of alcohol is drunk, then the mind, body and intellect experiences a strange effect. This is called intoxication. Vibrating in the intoxication, a feeling of being high, joyous, intoxicated, brave, carefree and delight takes place. This is an internal, subtle and personal experience. This subtle form is prevalent within the gross alcohol in an innate hidden form, and to manifest or experience it, the alcohol must be consumed. By seeing the bottle of alcohol, or by listening to or reading about its qualities one cannot experience or manifest its intoxication.

Exactly in the same way:-

Word (made of) letters – is the gross form of the Divine Illumination.

Unstruck word or melody – is the subtle 'essence' form of the Divine Illumination in which all the divine virtues are inherent and present.

When an alcoholic drinks alcohol, he experiences an unusual, intoxication-happiness-joy, a feeling of being high.

With the drinking of the alcohol, the alcoholic absorbs within himself all the negative elements of the alcohol and these negative elements spontaneously spawn and spread within the alcoholic.

In the same way by being in the company of false 'materialism' or getting infected by it, we acquire all the vices or negative qualities of 'materialism' and entangled and enmeshed we face pain and conflict for the whole life.

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜੇ ਅਸੀਂ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਦੁਆਰਾ 'ਅਨਹਦ ਬਾਣੀ' ਅਥਵਾ 'ਤਤ ਸਬਦ' ਨੂੰ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ — 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੁਆਰਾ ਪਰਸੰਦੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਇਲਾਹੀ ਗੁਣ ਸਹਜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ :—

ਇਲਾਹੀ ਸਰੂਰ
ਆਤਮਿਕ ਸੁਖ
ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ
ਦੈਵੀ ਮਸਤੀ

ਵਿਚ 'ਅਲਮਸਤ ਮਤਵਾਰੇ ਹੋਕੇ — 'ਲੋਕ ਸੁਖੀਏ — ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੁਹੇਲੇ' ਹੋ ਜਾਈਦਾ ਹੈ ।
ਇਹਨਾਂ ਇਲਾਹੀ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸੰਗਰਹਿ ਯਾ 'ਤਤ ਸਬਦ' ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ :—

ਸਾਧ-ਸੰਗਤ
ਸਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੀ ਕਮਾਈ
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ :

ਪਰਗਟਿ ਪਾਹਾਰੇ ਜਾਪਦਾ ॥ ਸਭੁ ਨਾਵੈ ਨੋ ਪਰਤਾਪਦਾ ॥ (ਖੰਨਾ—71)

ਜਦ ਜੁਆਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਕੁੜਮਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਤੀ ਦੀਆਂ :—

ਆਦਤਾਂ
ਸੁਭਾ
ਲਿਆਕਤ
ਗੁਣ
ਰੂਪ
ਨੁਹਾਰ
ਗੁਫਤਾਰ
ਰਫਤਾਰ
ਸ਼ਖਸੀਅਤ

ਦੀ ਥਾਬਤ :—

ਸੋਆ
ਖਬਰਾਂ
ਸੁਨੇਹੇ

L64/5

On the other hand if 'unstruck Bani' or 'Essence-Word' can be contacted in the innate self through the 'Shabad or Word-Consciousness' in the sadh sangat, the company of the holy, then the divine virtues will spontaneously spring forth within us and by getting completely absorbed and inebriated in:-

spiritual intoxication
divine peace
intoxication of the Naam
divine intoxication

we can experience 'peace in this world and comfort in the next'.

For the accumulation of these spiritual virtues or to bring into being the 'Essence-Shabad or Word':-

the Sadh Sangat or the company of the holy
the cultivation of the practice of Shabad or Word-Consciousness
the blessings of the Guru

are needed.

*You are manifest in the Expanse of Your Workshop.
Everyone longs for Your Name.*

71

A young woman gets engaged. For her to find out the:-

habits
attitude
ability
virtues
looks
features
manner of speech
agility
personality

of her to be husband, she keeps listening to

information
news
messages

L64/5

ਚਿਠੀਆਂ
ਸਾਖੀਆਂ
ਕਹਾਣੀਆਂ

ਸੁਣਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸੂਖਮ ਵਲਵਲਿਆਂ, ਰੀਝਾਂ, ਚਾਓ, ਮਲ੍ਹਾਰ ਨਾਲ, 'ਪਤੀ' ਦੇ 'ਮੇਲ' ਯਾ 'ਵੱਸਾਲ' ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੈਪਨਾ ਦੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘਿਆਈਆਂ ਵਿਚ 'ਪਤੀ-ਪਿਆਰ' :—

ਧਸ
ਵਸ
ਰਸ
ਸਮਾ

ਕੇ 'ਮੇਲਦਾ' ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ-ਸੁਰਤੀ—'ਪਤੀ-ਪਿਆਰ' ਵਿਚ ਰਚਦੀ, ਖੁੱਭਦੀ, ਦਿੜ੍ਹ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ—ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਸਾਪਿਆਂ ਅਤੇ 'ਪੇਕੇ-ਘਰ' ਦਾ ਮੌਹ ਘਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਉਹ 'ਬਾਲੀ' 'ਪਤੀ-ਪਿਆਰ'—'ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ' ਦੀ ਗੁਝੀ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਅਗਨੀ' ਵਿਚ :—

ਜਲਦੀ
ਤੜਫਦੀ
ਲੁਛਦੀ
ਕੁਜਦੀ

ਬ੍ਰਿਹਾਂ ਦੇ ਸੱਲ ਸਹਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਆਖਿਰ ਜਦ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਯਾ ਪਤੀ ਨਾਲ 'ਮੇਲ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਥਵਾ 'ਵਸਲ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਤੀ ਦੇ ਤੀਬਰ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਰਸ' ਵਿਚ ਬੇ-ਖੁਦ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ 'ਆਪਾ'—ਪਤੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਪਨ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਤੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ 'ਰੁਲਨਾ' ਹੀ ਉਸ ਦਾ 'ਜੀਵਨ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇ-ਖਰੀਦ ਗੋਲੀ ਬਣਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਹੀ ਉਸ ਦਾ 'ਧਰਮ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਪਤੀ-ਪਿਆਰ' ਦੇ 'ਵਸਲ' ਦੇ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਰਸ' ਦੀ ਮਦਹੋਸ਼ੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ

letters
episodes
tales

concerning him and with numerous subtle emotions, desires, joyousness, and expressions of affection in her heart, she fancies the experience of the 'meeting' or 'closeness' with her (to be) husband.

In this way the 'husband-love':—

propels
inhabits
diffuses
merges

into the depth of her heart and blooms.

As her attention-consciousness permeates, goes deeper and gets ingrained in the 'husband-love', to that degree her love for her parents and parental-house begins to decrease.

By and by that 'young girl', bearing the pangs of separation begins to:—

burn
suffer
wriggle
sulk

in 'silent-love' of the hidden 'fire of love' of 'husband-love'.

Finally when she gets married or 'merges' with her husband, that is experiences physical union, then she gets lost in the intense 'love-relish' of her husband and surrenders herself at his feet. Getting 'lost' at the feet of her husband is indeed 'life' for her and the service that she renders by becoming a purchased slave indeed becomes her 'religion'.

In the intoxication of 'love-relish' the union 'husband-love' provides,

ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣੇ-ਸੁਣਾਏ, ਮਨ-ਘੜੇ :—

ਖਿਆਲ
ਅਨੁਮਾਨ
ਟੋਰਾਂ
ਨਿਸਚੇ
ਰੀਝਾਂ
ਆਸਾਂ
ਮਨਸਾਂ

ਸਭ ਕੁਝ ਅਧੂਰੀਆਂ, ਨੀਵੀਆਂ, ਬੇ-ਲੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ—ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਛੋਟੀ ਹੀ ਭੁਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਕੁੜਮਾਈ' ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ—'ਵਸਲ' ਤਕ—'ਬਾਲੀ' ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੈਪਨਾ ਦੀਆਂ ਸੂਖਮ ਮਾਨਸਿਕ ਉਡਾਰੀਆਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ :—

ਜਗਿਆਸਾ ਹੈ
ਕਰਮ ਹੈ
ਧਰਮ ਹੈ
ਮਜ਼ਹਬ ਹੈ
ਜੀਵਨ-ਸੇਧ ਹੈ
ਉਦੇਸ਼ ਹੈ,

ਅਤੇ 'ਵਸਲ' ਹੀ ਉਸ ਦੀ :—

ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ
ਮੰਜਿਲ ਹੈ
ਮੇਲ ਹੈ
ਪ੍ਰਿਮ-ਪਿਆਲਾ ਹੈ
ਪ੍ਰਿਮ-ਖੇਲ ਹੈ
ਪ੍ਰਿਮ-ਰਸ ਹੈ
ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ
ਮਹਾਂ ਅਨੰਦ ਹੈ.

ਜਿਸ ਵਿਚ 'ਅਲਮਸਤ-ਮਤਵਾਰੀ' ਹੋਣਾ ਹੀ 'ਬਾਲੀ' ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ 'ਟੀਚਾ' ਹੈ।

the things she heard, or those related to her and her earlier self created

thoughts
estimations
probes
inclinations
desires
hopes
wishes

everything, turn out to be lacking, lowly, unnecessary and wrong – and these she forgets in no time at all.

In this way from 'engagement' to the union of marriage, the 'girls' subtle, mental flights of the personal love is indeed her:-

quest
destiny
faith
religion
aim of life
purpose

and the 'union' (with her husband) is indeed her

achievement
destination
coming together
the goblet of love
play of love
relish of love
silent love
supreme bliss

in which getting 'totally intoxicated' is the 'young woman's' goal.

ਐਨ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ 'ਜੀਵ'—'ਗੁਰੂ' ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, (ਅਥਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਲੈਂਦਾ ਹੈ) ਤਾਂ 'ਜੀਵ ਰੂਪੀ-ਇਸਤ੍ਰੀ' ਦੀ 'ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ' ਰੂਪੀ 'ਪ੍ਰੀਤਮ' ਨਾਲ 'ਕੁੜਮਾਈ' ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ 'ਗੁਰੂ' ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੁਆਰਾ—'ਜੀਵ' ਨੂੰ 'ਸਾਧ-ਸੰਗਤ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ—ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ—'ਜੀਵ-ਇਸਤ੍ਰੀ' ਆਪਣੇ 'ਪਤੀ-ਪਰਮੇਸਰ' ਦੇ :—

ਪ੍ਰੇਮ ਸਨੇਹਤੇ
ਗੁਣ
ਵਡਿਆਈ
ਪਿਆਰ
ਪ੍ਰੇਮ

ਦੀਆਂ ਕਥਾ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਦੀ-ਸੁਣਦੀ ਅਤੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ 'ਪਤੀ-ਪਰਮੇਸਰ' ਨਾਲ :—

ਪ੍ਰੀਤ
ਪ੍ਰੇਮ
ਪਿਆਰ
ਖਿਚ
ਕਾਂਖੀ
ਬੈਰਾਗ
ਬਿਰਹੋਂ
ਉਪਜਦੀ
ਵਧਦੀ
ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੁੰਦੀ
ਮੌਲਦੀ
ਉਛਲਦੀ

ਹੋਈ—'ਪ੍ਰੀਤ' ਦੇ 'ਢਲਢਲੇ ਲਾਲ ਰੰਗ' ਵਿਚ 'ਰੰਗੀਜ' ਕੇ, ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੈਪਨਾ ਦੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ—'ਪ੍ਰੇਮ-ਪੁਰਖ' ਅਥਵਾ 'ਪਰਮੇਸਰ' ਦੇ 'ਮਿਲਾਪ' ਅਤੇ 'ਵਸਲ' ਦੀ ਉਡੀਕ ਅਤੇ ਖਿਚ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

'ਬਾਲੀ', ਅਥਵਾ ਦੁਨਿਆਵੀ ਲੜਕੀ, ਅਤੇ 'ਜੀਵ-ਇਸਤ੍ਰੀ', ਅਥਵਾ 'ਜਗਿਯਾਸੂ'

L64/8

Exactly in the same way, when man links himself with the Guru (that is takes the Amrit), then the engagement of the 'life form bride' (man), takes place with the 'Timeless Being' 'Beloved'. Beyond this, through the blessings of the 'Guru', 'man' acquires the 'Sadh sangat', the company of the holy – and abiding within this – the 'life-form-bride begins to read–listen to stories-tales about her 'Lord-Husband's'

love-filled messages
virtues
magnificence
love
affection

and keeps singing His glories. In this way within her heart

adoration
affection
love
attraction
yearning
pining
pain of separation

for her Beloved

arises
increases
blooms
blossoms
overflows

and getting imbued with the deep crimson color of the Lord's Love, through the emotions of the deep-love within – the awaiting of the 'union' and the 'merger' with the Personality of Love' or the 'Primal Being' keeps increasing.

In the 'play of love' of the 'young women', or the worldly girl, and the 'life-form bride' or the 'seeker'

L64/8

ਦੇ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਖੇਲ' ਵਿਚ, ਅਤਿਅੰਤ 'ਅੰਤ' ਅਤੇ 'ਭੇਦ' ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਬਾਲੀ' ਦਾ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪਿਆਰ
 ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਖੇਲ ਹੈ
 ਦੁਨਿਆਵੀ 'ਪਤੀ' ਹੈ
 ਬਿਨਸਨ ਹਾਰ ਹੈ
 ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਮਾਨਸਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਹੈ
 ਸਰੀਰਕ 'ਵਸਲ' ਦਾ ਟੀਚਾ ਹੈ
 ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੈ
 ਮਾਨਸਿਕ ਵਲਵਲੇ ਹਨ
 ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਹੈ
 ਦੁਖ ਕਲੇਸ ਹੈ
 ਆਰਜੀ ਫਿਕਾ ਮਾਨਸਿਕ ਪਿਆਰ ਹੈ

ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਖੇਲ ਹੈ
 ਆਵਾ-ਗਵਨ ਹੈ
 ਨਿਰਾਸਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ
 'ਹਓ-ਧਾਰੀ' ਹੈ
 'ਮੇ-ਮੇਰੀ' ਹੈ
 ਚਿੰਤਾ ਫਿਕਰ ਹੈ
 ਰੋਸੇ, ਗਿਲੇ, ਨਹੋਰੇ ਹਨ
 ਕੂੜੀ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ
 ਬੁਠਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ

ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ 'ਬਾਲੀ' ਦੀ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਖੇਲ'—'ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ' ਤਾਂਈ 'ਸੀਮਤ' ਹੈ—ਪਰ ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ 'ਸੁਰਤਿ' ਦਾ ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਹੋ ਕੇ 'ਸਬਦ' ਨਾਲ 'ਮੇਲ' ਕਰਨਾ, ਅਤੇ 'ਸਬਦ' ਵਿਚ ਲਿਵ-ਲੀਣ ਹੋਣਾ 'ਆਤਮਿਕ ਖੇਲ' ਦੀ 'ਮੰਜਿਲ' ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰਾਂ 'ਬਾਲੀ' ਦੀ ਕੁਝਮਾਈ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ—'ਪਤੀ' ਦੇ ਮੇਲ ਯਾ ਵੱਸਲ ਹੋਣ ਤਕ—'ਪਤੀ-ਭਗਤੀ' ਅਥਵਾ ਜਾਦ, ਸਿਮਰਨ, ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ-ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਹੀ

ਜਗਿਆਸੂ ਦਾ ਇਲਾਹੀ 'ਪ੍ਰੇਮ'
 ਆਤਮ ਮੰਡਲ ਦੀ ਖੇਲ ਹੈ
 ਪਰਮੇਸਰ 'ਪਤੀ' ਹੈ
 ਅਬਿਨਾਸੀ ਹੈ
 ਅੰਤ੍ਰ-ਮੁਖੀ 'ਜਗਿਆਸੂ' ਹੈ
 'ਆਤਮਿਕ ਮੇਲ' ਦੀ 'ਮੰਜਿਲ' ਹੈ
 ਆਤਮਿਕ 'ਸਾਧ-ਸੰਗਤ' ਹੈ
 ਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨੇ ਹਨ
 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਖੇਲ ਹੈ
 ਸਦਾ ਸੁਖ ਤੇ ਅਨੰਦ ਹੈ
 ਇਲਾਹੀ ਪਿਆਰ ਦਾ ਚਲ੍ਹੂਲਾ
 ਰੰਗ ਹੈ
 ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ 'ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ' ਹੈ
 ਮੁਕਤੀ ਹੈ
 'ਸਦਾ-ਮਨ-ਚਾਉ' ਹੈ
 ਹਉਮੈ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ
 'ਤੂੰ-ਤੇਰੀ' ਹੈ
 'ਸਦਾ ਮਨ ਚਾਉ ਹੈ'
 ਸੁਕਰ ਹੈ
 ਸਚੀ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ
 ਸੱਚਾ 'ਆਤਮਿਕ ਨਾਤਾ' ਹੈ

there is an extreme consequence and difference. An attempt is being made of clarify it.

'young woman's' worldly love
 is the play of the worldly realm
 is a worldly husband
 is destructible
 it's an external activity
 the aim is physical union
 is the company of the worldly realm
 are mental emotions
 is the thinking of the materialistic
 world
 is pain and misery
 is temporary and insipid
 materialistic love
 is the external play of love
 is transmigration
 disappointments can result
 is egoistical
 is 'me-mine ness'
 worry and anxiety exist
 grievance accusations exist
 false love exists
 relationships are false

Seeker's divine affection
 is the play of soul's realm
 the Primal Being is the 'husband'
 is indestructible
 it's an internal quest
 the target is Divine merger
 is the divine company of the holy
 are love of the spiritual Self
 is the play of Shabad consciousness
 is eternal peace and bliss
 is the deep red poppy colour of
 divine love
 is the innate silent love
 is salvation
 the mind is ever in joy
 egotism is absent
 is 'you-yours'
 the mind is constantly in joy
 thankfulness prevails
 true love prevails
 true divine connection exists

In other words the 'love-play' of the young women is limited to the 'materialistic world' but the internalizing of the 'consciousness' of the seeker and establishing contact with the 'Shabad or Word' and getting absorbed in the 'Shabad' is the destination of the 'divine play'.

Just as after the 'engagement' of the young women until the union with the 'husband' – the 'meditation of the husband', or the remembrance, the contemplation automatically, by itself

ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ -ਉਸੇ ਤਰਾਂ 'ਜਗਿਆਸੂ' ਦੀ ਪ੍ਰਭੂ-ਮਿਲਾਪ' ਲਈ ਖਿਚ, ਕਾਂਖੀ, ਭੁਖ, ਬ੍ਰਿਹੋਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਹੀ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਨੁਕਤੇ ਵਾਲੀ ਗਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 'ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੇਮ' ਦਾ 'ਰੰਗ' ਸਾਧ-ਸੰਗਤ, ਅਥਵਾ ਬਖਸ਼ੇ ਚੰਦ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ 'ਛੋਹ', 'ਲਾਗ' (ignition and infection) ਨਾਲ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ।

‘ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਜਿਸੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ, ਹੋਵੇ ਸਾਧੂ ਸੰਗੁ ॥

ਜਿਉ ਜਿਉ ਓਹੁ ਵਧਾਈਐ

ਤਿਉ ਤਿਉ ਹਰਿ ਜਿਉ ਰੰਗੁ । (ਪੰਨਾ—71)

ਇਸ ਪੰਗਤੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ 'ਜੀਵ' ਸਾਧੂ ਯਾ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ-ਅਥਵਾ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹਰੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਰੰਗ ਦੀ ਛੋਹ ਲਗਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ 'ਮਿਲਾਪ' ਦੀ ਖਿਚ ਅਤੇ 'ਵਸਾਲ' ਦੀ ਭੁਖ 'ਤੀਬਰ' ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਦੀ ਇਤਨੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ :—

“ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਭਉ ਭਾਉ ਸਹਜੁ ਬੋਹਾਗ ਹੈ ॥” (ਵਾ.ਭ.ਗੁ: 3/13)

“ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਅਲਖ ਲਖਾਵੇ ॥” (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ: 6/11)

“ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਭੈ ਭਾਇ ਨਿਜ ਘਰਿ ਪਾਇਆ ॥” (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ: 3/20)

“ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਬਿਨਾ ਭਾਉ ਨਹੀ ਉਪਜੈ,

ਭਾਵ ਬਿਨੁ ਭਗਤਿ ਨਹੀ ਹੋਇ ਤੇਰੀ ॥” (ਪੰਨਾ—694)

“ਪਿਰਮ ਪਿਆਲਾ ਸਾਧ ਸੰਗਿ,

ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਪਾਰਸ ਪਰਸੈ ॥” (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ: 39/12)

“ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਲਗੈ ਮੀਠਾ ॥” (ਪੰਨਾ—272)

ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਪਿਛਲਿਆਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਕਿ 'ਸਬਦ' ਦੀ 'ਕਮਾਈ' ਦੇ ਦੋ 'ਪੱਖ' ਹਨ :—

1. ਅਖਰ-ਰੂਪੀ ਸਬਦ — ਅਥਵਾ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ,

keeps taking place and becomes ingrained. In the same way the pull of the of the seeker for union with the Primal Being, the yearning, the hunger, the pining automatically keeps increasing. But the point to note is that this colour of 'love of the Primal Being' can only take place in the sadh sangat, the company of the holy or in the company of blessed Guru-orientated beloved through 'touch' and 'closeness' (ignition and infection).

1 The Supreme Lord shows His Mercy, and we find the Saadh Sangat, the Company of the Holy.

The more time we spend there, the more we come to love the Lord. 71

The meaning of this line is that as man continues to keep the company of a sadhu or an evolved soul or the 'company of the holy', the love for the Lord Waheguru begins to get ignited in the heart of the seeker. In this way love for the Lord Waheguru begins to increase and the pull meet, the hunger of 'union' become more 'intense'.

This is why in Gurbani (and Bhai Gurdas Ji's Vaaran) much praise has been heaped on the 'sadh-sangat', the company of the holy.

2 Fear (of God) and love (of mankind) that prevail in the sadh sangat, the company of the holy, spontaneously awakens an intense feeling of separation (from the Lord Waheguru) BG 3/13

3 Meeting the sadh sangat, the company of the holy (the gurmukh) gets the glimpse of the invisible Lord Waheguru. BG 6/11

4 Love (of mankind) and fear (of God) acquired in the sadh sangat, the company of the holy, gets (the true Sikh) connected with his own (divine) Self. BG3/20

5 Without the Saadh Sangat, the Company of the Holy, love for the Lord does not well up; without this love, your devotional worship cannot be performed. 692

6 The cup of love is quaffed (drunk) in the holy congregation where bhagat vachal (the lover of devotees - Waheguru) is the philosopher's stone. BG 39/12

7 In the sadh-sangat the Company of the Holy, God seems very sweet. 272

In the previous sections of this article it has been mentioned that the cultivation of the 'Shabad' or Word has two aspects:-

- 1 Word form of the Shabad – that is doing Gurmantar simran with the tongue and the paath or recitation of Gurbani.

2. 'ਤਤ-ਸਬਦ' — ਅਥਵਾ 'ਅਖਰ-ਹੀਣ' ਸਬਦ—ਜਿਸਦੀ ਸੁਰਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕਮਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਅੰਤ੍ਰ-ਮੁਖੀ 'ਆਤਮਿਕ ਖੇਲ' ਹੈ—ਜੋ ਬੜੀ ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਔਖੀ ਹੈ ਜੋ 'ਸਾਧੂ-ਸੰਗ', ਅਥਵਾ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

- "ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਕਮਾਈ ॥" (ਵਾ:ਭਾ:ਗੁ: 16/1)
 "ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਸਮਾਲਾ ॥" (ਵਾ:ਭਾ:ਗੁ: 29/8)
 "ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਸੁਰਤੀ ॥" (ਵਾ:ਭਾ:ਗੁ: 7/6)
 "ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਵਿਲੱਢੇ ॥" (ਵਾ:ਭਾ:ਗੁ: 28/9)
 "ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਸਾਧ ਸੰਗਿ,
 ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਅੰਦਰਿ ਆਣੈ ॥" (ਵਾ ਭਾ:ਗੁ: 6/19)
 "ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਮਿਲ ਸਾਧ ਸੰਗ
 ਗੁਰਮੁਖ ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਮ ਕਰਿ ਸਾਧੇ ॥" (ਵਾ:ਭਾ:ਗੁ: 29/3)

ਇਸ ਅੰਤ੍ਰ-ਮੁਖੀ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਅਨੁਭਵੀ ਸਾਖਿਆਤ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

- "ਏਨੀ ਅਖੀ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵਈ,
 ਜਿਚਰੁ ਸਬਦਿ ਨ ਕਰੇ ਬੀਚਾਰੁ ॥" (ਪੰਨਾ—1279)
 "ਸਾਹਿਬ ਮੇਰਾ ਸਦਾ ਹੈ, ਦਿਸੈ ਸਬਦੁ ਕਮਾਇ ॥" (ਪੰਨਾ—509)
 "ਸਤਿਗੁਰ ਨੋ ਸਭੁ ਕੋ ਵੇਖਦਾ, ਜੇਤਾ ਜਗਤੁ ਸੰਸਾਰੁ ॥
 ਡਿਠੈ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਵਈ
 ਜਿਚਰੁ ਸਬਦਿ ਨ ਕਰੇ ਵੀਚਾਰੁ ॥" (ਪੰਨਾ—594)
 "ਸਦਹੀ ਨੇੜੇ ਦੂਰਿ ਨ ਜਾਣਹੁ ॥
 ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਨਜੀਕਿ ਪਕਾਣਹੁ ॥" (ਪੰਨਾ—116)

ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ—ਜਦ ਜਗਿਆਸੂ—ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਬਦ ਦੇ ਅਖਰੀ-ਸਰੂਪ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜੇ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦਾ 'ਮੇਲ' ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ - ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਮਨ ਉਤੇ ਮਾਇਆ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਰਾਂ ਉਸਦੀ ਬਿਰਤੀ ਖਿੰਡਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ—ਜੋ ਕਿ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੀ ਆਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

2 "Essence-Word" - that is 'wordless' word – which can only be contemplated with the consciousness.

This is innate 'divine play' – It is very subtle and difficult. It can only take place in the 'company of a sadhu' or in the company and guidance of blessed beloved Gurmukhs.

- 1 In the sadh-sangat, the company of the holy the Guru's Shabad or Word can be cultivated. BG 16/1
- 2 In the sadh-sangat, the company of the holy contemplate upon the Shabad or Word of the Guru BG 29/8
- 3 In the sadh-sangat the holy congregation, the consciousness of a gurmukh gets absorbed in the Word of the Guru. BG 7/6
- 4 In the sadh-sangaat the company of the holy, word of the Guru is churned. BG 28/9
- 5 With the grace of the Guru and the Sadh-sangat, the love of the shabad or word gets immersed in the mind. BG 6/19
- 6 Getting attuned to the Word in the sadh-sangat, the company of the holy the gurmukh regards pain and joy alike. BG 29/3

Without the cultivation of this innate 'Word-Consciousness' (the mind) can never ever experience the presence of the Primal Being.

- 7 With (materialistic desires and passions enjoyed by) the Lord's glance of grace cannot be experienced with these eyes, until you contemplate the Word of the Shabad. 1279
- 8 My Master is eternal. He is seen by practicing the Word of the Shabad. 509
- 9 All the living beings of the world behold the True Guru. One is not liberated by merely seeing Him, unless one contemplates the Word of His Shabad. 594
- 10 He is always near at hand; He is never far away. Through the Word of the Guru's Shabad, realize that He is very near. 1069

In other words, when - a seeker - in the beginning, contemplates upon the word-form of the *Shabad*, then, because the connection of the 'Shabad-Consciousness' has not been made', – the effect of *maya* or materialism on the mind remains. In this way his attention remains scattered – and this is the common complaint among seekers.

ਫਿਰ ਭੀ ਉਚੀ-ਸੁਚੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ, ਜਦ ਕਦੇ 'ਉਨਮਨ' ਉਤੇ 'ਸਬਦ' ਦੀ 'ਚਟ' ਵਜਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੇ 'ਅਨੁਭਵੀ ਮੇਲ' ਦਾ 'ਬੋਲਾ ਜਿਹਾ' ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਖਿਨ ਭੰਗਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤਤਕਾਲ ਉਡ-ਪੁਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਦੇ ਲਿਸ਼ਕਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ 'ਦਰਸ਼ਨ' ਸਮਝਕੇ ਫੁਲੇ ਨਹੀਂ ਸਮਾਉਂਦੇ।

ਸੂਰਜ ਦੀ 'ਦੁਪ'—ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਰੂਪ ਹੈ, ਅਤੇ 'ਅਨੁਰਾ'—ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੈ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ—'ਪਰਮਾਤਮਾ' ਦੇ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਨੂੰ ਹੀ 'ਸਬਦ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਬਦ-ਰੂਪੀ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਹੀ 'ਮਾਇਆ ਦਾ ਅਨੁਰ' ਜਾਂ 'ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਾਲੇ-ਬੋਲੇ ਬਦਲਾ ਵਿਚੋਂ—ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ—'ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕ' ਛਿਨ ਮਾਤਰ ਪੈ ਕੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਖਿਨ-ਭੰਗਰ ਲਿਸ਼ਕ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਦੇ 'ਦਰਸ਼ਨ' ਸਮਝਣਾ, ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਹੈ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਦੇ ਕਾਲੇ-ਬੋਲੇ ਭਰਮ ਦੇ ਬਦਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ 'ਆਤਮਿਕ-ਬਿਜਲੀ' ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਦੀ 'ਲਿਸ਼ਕ' ਉਪਜਦੀ ਹੈ—ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਮਝਣਾ ਭੀ 'ਭੁੱਲ' ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਗਿਆਸੂ ਇਹਨਾਂ 'ਲਿਸ਼ਕਾਂ' ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਆਤਮਿਕ 'ਮੰਜ਼ਿਲ' ਅਥਵਾ 'ਦਰਸ਼ਨ', 'ਮੇਲ' ਜਾਂ 'ਵਸਾਲ' ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ—ਸੂਖਮ ਹਉਮੈ ਉਪਜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਮਾਰਥ ਪੰਥ ਉਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਜਗਿਆਸੂ :—

ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ
ਭਵਿੱਖ-ਬਾਣੀ
ਜੰਤ੍ਰ-ਮੰਤ੍ਰ
ਵਰ-ਸਰਾਪ
ਜੋਗ-ਸਾਧਨ
ਹਠ-ਜੋਗ
ਤਾਂਤ੍ਰਿਕ-ਵਿਦਿਆ
ਗਿਆਨ-ਧਿਆਨ
ਕਰਮ-ਧਰਮ ਆਦਿ

Even then, in the lofty and pure *sadh-sangat*, the company of the holy, whenever the sublime mind experiences a 'hit', at that moment it experiences a hazy flash of an 'intuitional connection', but that (feeling) is temporary and quickly disappears. Regarding these once in a way kind of flashes to be encounters of God's presence, we find it difficult to contain our excitement.

The sun's 'sunlight' – is its manifested form, and 'darkness' - is the name given to the absence of illumination.

In the same way, it is the 'manifestation' of the Primal Being Waheguru that is referred to as 'Shabad' or Word, and the absence of this 'Shabad-form' manifestation indeed is alluded to as the 'darkness of materialism' or 'doubt-fallacy'.

Sometimes a 'flash of lightening' flashes through a black dumb cloud and disappears a moment later. It is a mistake to regard this momentary flash to be the experience of the sun's presence.

In the same way from within the dark dumb clouds of our heart, sometimes the flash of 'Divine-lightening' or 'Naam' arises – it is a 'mistake' to regard this to be the manifestation of the Lord, Waheguru's presence. The consequence is that the seeker regards these 'flashes' as his spiritual destination or 'experience of the Lord, Waheguru's presence', the 'connection' or the 'union'. With this doubt-fallacy subtle egotism arises and spiritual progress comes to a halt.

In this way the seekers, moving along on the spiritual path (and having access to):-

mundane and spiritual powers
prediction
spells and magic
blessings and curses
yogic discipline
hatha yoga
tantric knowledge
knowledge-attention
practice of good action and righteous living etc.

ਅਨੇਕ ਮਨੋਕਲਪਤ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋ ਕੇ—ਮਾਇਕੀ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਿਚ ਗਲਭਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਪ੍ਰਿ ਘੜੇ ਹੋਏ ਧਾਰਮਿਕ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਿਆਸੂ 'ਸਬਦ-ਸੂਰਤ' ਦੀ ਅੰਤ੍ਰ-ਮੁਖੀ 'ਆਤਮਿਕ ਸੋਧ' ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਰਮ-ਭਲਾਵਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਅਜਾਈ ਗੱਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

“ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਸਭੁ ਕੋਈ ਰਵੈ ॥ ਬਾਂਧਨ ਬਾਂਧਿਆ ਸਭੁ ਜਮੁ ਭਵੈ ॥”
(ਪੰਨਾ—728)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ ਬਿਰਤੀ-ਸੂਰਤੀ
'ਚੜਦੀਆਂ ਕਲਾਂ' ਤੋਂ ਉਖੜ ਕੇ,
'ਖੜਦੀ ਕਲਾਂ' ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੇਰ ਸੂਖਮ ਹਉਮੈ ਦੇ ਕਾਰਨ
'ਢਹਿੰਦੀਆਂ ਕਲਾਂ' ਵਲ ਮੁੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ
'ਪੁੱਠਾ ਚਰਖਾ' ਚਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ— ਪਰ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ

ਇਸ ਗਿਰਾਵਟ ਦੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇ 'ਸਬਦ-ਵਿਚਾਰ' ਦੀ ਬਾਬਤ ਭੀ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ ਭਾਝਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਸੀਂ 'ਅਖਰੀ-ਸਰੂਪ-ਸਬਦ' ਅਥਵਾ 'ਬਾਣੀ' ਦੇ ਦਿਮਾਗੀ ਅਰਥ ਅਤੇ ਕਥਾ ਵਾਰਤਾ ਨੂੰ ਹੀ 'ਸਬਦ ਵਿਚਾਰ' ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਖਰ-ਹੀਣ, 'ਪ੍ਰਕਾਸ-ਰੂਪ', 'ਨਾਮ-ਰੂਪ', 'ਤਤ ਸਬਦ', 'ਅਨਹਦ ਸਬਦ' ਵਿਚ :—

ਸੂਰਤ ਲਾਉਣੀ
ਲਿਵਲੀਨ ਹੋਣਾ
ਰੰਗ ਮਾਨਣਾ
ਰਸ ਮਾਨਣਾ
ਪ੍ਰਿਮ-ਪਿਆਲਾ ਪੀਣਾ
ਅਲਮਸਤ ਮਤਵਾਰਾ

ਹੋਣਾ ਹੀ 'ਸਬਦ ਵਿਚਾਰ' ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਸਿਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ :—

“ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰੁ ਸਦਾ ਲਿਵ ਲਾਈਐ ॥”
(ਵਾ:ਭਾ:ਗੁ: 19/16)

and being involved in numerous imaginary religious accomplishments and miracles, they become entangled in the shadows of materialism and get ensnared in self-espoused religious burdens. In this way, the seekers goes astray from the innate 'spiritual goal' of 'shabad-consciousness' and simply wastes away his life in the doubt-fallacy of materialism.

1 *Everyone speaks of wisdom and meditation;
but bound in bondage, the whole world is wandering around in confusion. 728*

In this way the seekers attention-consciousness

getting unhinged from a 'spirited mode',
it changes into the 'static mode' and subsequently because of egotism,
it veers towards the 'lethargic mode' and
the spinning wheel begins to turn in reverse direction – but the seeker is

unaware of this degeneration.

Even about 'Gurbani vichaar (or deliberations)', the seekers have been subjected to serious misgivings and doubts.

We have been regarding the 'literal meaning of shabads' or the intellectual meaning and rendering of Bani to be 'Gurbani vichaar'. But in reality:-

focusing the attention
being totally absorbed
enjoying the exuberance
savouring the relish
drinking the goblet (cup) of love
being intoxicated and enraptured

in the scriptless, 'manifested form', 'Naam form', 'essence word', 'unstruck Shabad or word' is what 'Shabad Vichaar truly is.

The following quotations from Gurbani prove this point:-

2 *Amid the gurmukhs the word is pondered upon and the consciousness is merged in it.*
VBG 19/16

“ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ਸਚੁ ਕਮਾਇਆ ॥ (ਵਾ:ਭਾ:ਗੁ: 9/12)

“ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ਸਚਿ ਸਿਵਾਣੀਐ ॥ (ਵਾ:ਭਾ:ਗੁ: 19/4)

“ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਰਥ ਵੀਚਾਰਿ ਸਬਦੁ ਵਖਾਣਿਆ ॥”

(ਵਾ:ਭਾ:ਗੁ: 19/13)

ਅਖਰਾਂ ਵਾਲੇ ‘ਸਬਦ’ ਜਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ—ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ‘ਕਰਤਬ’ ਹੈ ਪਰ ਅਖਰ-ਹੀਣ ‘ਤਤ-ਸਬਦ’ ਦੀ ਵਿਚਾਰ—ਗੁਝੀ, ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੀ ‘ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ’ ਦੀ ਖੇਲ ਹੈ—ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਵਡਭਾਗੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

“ਤੇ ਵਿਰਲੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚਿ ਦਰਸਨ ਜੋਤਿ ਪਤੰਗ ਮਿਲੰਦੇ ॥

ਤੇ ਵਿਰਲੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚਿ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਹੋਇ ਮਿਰਗ ਮਰੰਦੇ ॥

ਤੇ ਵਿਰਲੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚਿ ਚਰਣ ਕਵਲ ਹੋਇ ਭਵਰ ਵਸੰਦੇ ॥

ਤੇ ਵਿਰਲੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚਿ ਪਿਰਮ ਸਨੇਹੀ ਮੀਨ ਤਰੰਦੇ ॥”

(ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 8/17)

“ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰ ਸਬਦ ਲੈ, ਖਿਰਮ ਪਿਆਲਾ ਚੁਪ ਚਬੋਲਾ ॥”

(ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 4/17)

“ਐਸੇ ਜਨ ਵਿਰਲੇ ਸੰਸਾਰੇ ॥

ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਹਿ ਰਹਹਿ ਨਿਰਾਰੇ ॥” (ਪੰਨਾ—1039)

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਸਬਦ ਸੁਣੀ’ ਦੀ ਬਾਬਤ ਭੀ ਮੁਢਲਾ ਭਲੇਖਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

“ਪਿਰ ਰੀਸਾਲੂ ਤਾ ਮਿਲੇ ਜਾ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਸੁਣੀ ॥” (ਪੰਨਾ—18)

ਏਥੇ ਭੀ ਅਸੀਂ ਅਖੜੀ ਸਬਦ ਅਥਵਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ—ਸਰੀਰਕ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣਨਾ ਹੀ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ, ਜਦ ‘ਮਨ’ ਅੰਤ੍ਰ-ਮੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਸਬਦ-ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਲੀਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ—ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ ‘ਅਨਹਦ ਸਬਦ’ ਦੀ ‘ਧੁਨੀ’, ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ‘ਸੁਣਾਈ’ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਕੰਨ ਦੀ ਸੁੱਤ ਤੋਂ ਇਹ ਅਨਹਦ ‘ਧੁਨੀ’ ਪਰੇ ਹੈ।

‘ਸਬਦ’ ਅਥਵਾ ‘ਨਾਮ’ ਦੀ ਅਨਹਦ ‘ਧੁਨੀ’ ਨੂੰ :—

ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ

ਦਿਲਾਹੀ ਨਾਦ ਸੁਣਨਾ

ਰੰਗ ਮਾਨਣਾ

ਰਸ ਮਾਨਣਾ

ਵਿਸਮਾਦ ਹੋਣਾ

ਹੀ ‘ਸਬਦ ਸੁਣੀ’ ਦੀ ‘ਅਨੁਭਵੀ ਖੇਲ’ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ‘ਸਬਦ’ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੰਡਲ ਵਿਚ, ‘ਪਿਰ ਰਿਸਾਲੂ’ ਅਥਵਾ, ‘ਪ੍ਰਭੂ’ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਮੇਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

1 Deeply pondering over the word, a gurmukh cultivates truth in his life. VBG 19/12

2 Pondering over the Word, a gurmukh ascertains the truth. VBG 19/4

3 Gurmukhs deliberates upon the innate meaning of the Shabad, and only then do they explain them. VBG 19/13

‘Words’ formed of letter or the exposition of Gurbani, or deliberation, is the activity of our intellect, but the deliberation of the letter-less ‘essence-word’ is the ‘silent-love’ play, of the invisible innate divine realm, which is the lot of only some fortunate gurmukhs.

4 Rare are those people who like a moth, rush toward the flame of the glimpse (of the Lord).

They are also rare in the world who merging their consciousness in the Word, die like a deer.

Rare are they in this world who like black bee, adore lotus feet of the Guru.

Rare are (the Sikhs) in the world who filled with love, swim like a fish.

VBG 28/17

5 The Guru’s word he receives is Waheguru, the wondrous Lord, and remains silently immersed in delight. VBG 4/17

6 contemplate the Word of the Guru’s Shabad, and remain detached. 1039

In the same way there is a basic doubt or misgiving about (the term) ‘listening to the Shabad or Word’.

7 We meet with our Beloved, the Source of Joy, when we listen to the Word of the Guru’s Shabad. 18

Here too we take the literal meaning that is listening to Gurbani with our physical ears. But actually when the mind goes within and gets totally absorbed in the Shabad (Word)-consciousness, the sound or vibration of the innate ‘unstruck Shabad or Word’ can be heard through intuition. This unstruck ‘sound’ is beyond the hearing of the physical ears.

To be able to

listen intuitively

listen to divine melody

enjoy the exuberance

savour the relish

experience wondrousness

of the ‘Shabad’ or the unstruck ‘melody of ‘Naam’, - this indeed is the ‘intuitional play’ of the ‘Shabad listening’ through which the experience of the presence of the Primal Being or meeting can take place in the realm of ‘Shabad’ illumination.

ਅਖਰੀ ਸਰੂਪ 'ਸਬਦ' ਅਥਵਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਨੀ, ਸੁਣਨੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਅੰਤ-ਮੁਖੀ ਹੋਕੇ 'ਤਤ-ਸਬਦ' ਦੀ 'ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ' ਦੀ ਸੋਝੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਦ ਤਾਈਂ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤੀ, ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ 'ਅਖਰੀ-ਸਬਦ' ਅਥਵਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਯਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੁਣਨਾ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਥਾ-ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਕੇ 'ਮਨ' ਦੁਵ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ 'ਦੁਵੇ' ਯਾ ਪਿਘਲੇ ਹੋਏ ਮਨ ਉਤੇ 'ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ' ਦੀ 'ਛੋਹ', 'ਲਾਗ', ਯਾ 'ਚੋਟ' ਵਜਦੀ ਹੈ ਯਾ 'ਪਾਰਸ ਕਲਾ' ਵਰਤਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਮਨ-ਉਨਮਨ ਹੋ ਕੇ, ਇਲਾਹੀ 'ਨਾਦ' ਦੀ ਅਨਹਦ 'ਧੁਨੀ' ਨੂੰ 'ਸੁਣ' ਕੇ, ਸੱਪ ਵਾਂਗ, ਬਿਸਮਾਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ 'ਮੌਲਦਾ', 'ਖੀਵਾ' ਹੁੰਦਾ, 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਵਿਚ ਲੀਣ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

"ਬਿਸਮੁ ਪੇਖੇ ਬਿਸਮੁ ਸੁਣੀਐ ਬਿਸਮਾਦੁ ਨਦਰੀ ਆਇਆ ॥"
(ਪੰਨਾ—778)

"ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਮੋਹਿਓ ਅਚਰਜ ਤਾਕੇ ਸੁਾਦ ॥"
(ਪੰਨਾ—1226)

"ਉਤਭੁਜੁ ਚਲਤੁ ਕੀਆ ਸਿਰਿ ਕਰਤੇ,
ਬਿਸਮਾਦੁ ਸਬਦੁ ਦੇਖਾਇਦਾ ॥"
"ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਅਚਰਜ ਬਿਸਮਾਦ ॥"
ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਪਰਸਾਦ ॥" (ਪੰਨਾ—1143)

ਰਾਤ ਦੇ ਅਨ੍ਹੇਰ ਘੁਪ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਚੀਜ ਦਾ ਸਮੁਚਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਸਿਰਫ ਕਿਆਸ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਯਾ 'ਟੋਹ' ਹੀ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਚਾਨਣ ਹੋਣ ਤੇ 'ਗਲਤ' ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

'ਅਨ੍ਹੇਰ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਨ੍ਹੇਰ ਵਿਚ ਹੀ ਮੱਛਰ, ਕੀੜੇ, ਮਕੋੜੇ, ਸੱਪ ਨੂੰ ਆਦਿ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਡੰਗ ਮਾਰਦੇ ਹਨ।

ਐਨ ਏਸੇ ਤਰਾਂ-ਜਦ ਤਾਂਈ ਅਸੀਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਰਮ ਭੁਲਾਵੇ ਦੇ ਹਨੇਰ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਦ ਤਾਂਈ ਸਾਨੂੰ ਇਹ 'ਪੰਜ ਤਤ' (ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ) ਸਤਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮਾਨਸਿਕ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਨ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ :

We must read and listen to the script-form of the 'Shabad' or Gurbani, because only upon listening that we can go within, and experience the awareness of 'unstruck sound' of the 'Essence Shabad' and receive motivation. That is why, for as long as our consciousness is without, it is absolutely essential to do or listen to Gurbani paath (recitation) or kirtan.

Sometime in the sadh sangat, the company of the holy, while listening to kathaa (discourses) or kirtan, our mind softens and this mind that has melted, gets 'infected', 'touched' and 'hit' by the 'unstruck sound' or, the miracle of the philosopher's stone takes place, then our mind becomes exalted, and upon listening to the divine 'melody' of the 'unstruck sound', like a snake, it pervades into the wondrous state, gets intoxicated and becomes absorbed in the 'Shabad or Word-consciousness'.

- 1 *I gaze upon the Wondrous Lord, and listen to the Wondrous Lord; the Wondrous Lord has come into my vision.* 778
- 2 *My mind is enticed by the unstruck celestial melody; its flavor is amazing!* 1226
- 3 *The Supreme Creator created the play of Nature; through the Word of His Shabad, He stages His Wondrous Show.* 1037
- 4 *The Unstruck Sound-current of the Shabad, the Word of God, is wondrous and amazing!
Perfect is the Grace of the Perfect Guru.* 1143

In the pitch darkness of the night, it is not possible to acquire complete knowledge of anything, only speculative estimate can be made or it can be sensed by touch, but when light appears this (projection) can be wrong.

In the doubt fallacy of darkness we keep stumbling. Its only in the darkness that mosquitoes, insects, snakes, centipedes etc. appear and sting us.

Exactly in the same way, we are abiding in the darkness of the doubt fallacy of materialism and until then the five elements, (lust, anger, greed, attachment and egotism) keep bothering us and because of our mental ignorance we keep stumbling and experience misery:

ਪਲਚਿ ਪਲਚਿ ਸਗਲੀ ਮੁਈ-ਬੁਣੈ ਧੰਧੈ ਸੋਹੁ ॥ (ਪੰਨਾ—133)

“ਧਨੁ ਜੋਬਨੁ ਦੁਇ ਵੈਰੀ ਹੋਏ,

ਜਿਨੀ ਰਖੇ ਰੰਗੁ ਲਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ—417)

“ਖਿਨ ਮਹਿ ਕਉੜੇ ਹੋਇ ਗਏ, ਜਿਤੜੇ ਮਾਇਆ ਭੋਗ ॥” (ਪੰਨਾ—133)

ਸਾਡੀ ਇਹ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ, **ਓਨਾਂ ਚਿਰ ਰਹੇਗੀ ਜਦ ਤਾਂਦੀ ਸਾਡੇ ਅੰਤ-ਆਤਮੇ ਸਬਦ ਦੇ ‘ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਗੋਬਿੰਦ ਨਹੀਂ ਗੱਜਦਾ।**

‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤ’ ਦੇ ‘ਮੇਲ’ ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ਜੋ ਜੀਵ ਦੀ ਅਧੋਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ-ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਓ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ :—

“ਕਰਹਿ ਬਿਕਾਰ ਵਿਥਾਰ ਘਨੇਰੇ,

ਸੁਰਤਿ ਸਬਦ ਬਿਨੁ ਭਰਮਿ ਪਇਆ ॥” (ਪੰਨਾ—906)

“ਸਬਦੁ ਸੁਰਤਿ ਬਿਨੁ ਆਈਐ ਜਾਈਐ ॥” (ਪੰਨਾ—1042)

“ਡਗਰੀ ਚਾਲ ਨੇਤ੍ਰੁ ਫੁਨਿ ਅੰਧੁਲੇ,

ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਨਹੀ ਭਾਈ ॥” (ਪੰਨਾ—1126)

“ਸਬਦੁ ਸੁਰਤਿ ਬਿਨੁ ਆਵੈ ਜਾਵੈ,

ਪਤਿ ਖੋਈ ਪਾਵਤ ਜਾਤਾ ਹੇ ॥” (ਪੰਨਾ—1031)

ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਦਾ ਲੱਖਾਂ ਵਾਰੀ ਪਾਠ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਗੁਝੇ ਅੰਤੀਵ ਭਾਵਾਂ ਵਲ ਕਦੇ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝਕੇ ਅਵੇਸਲੇ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਅਖਰੀ ਰੂਪ ‘ਸਬਦ’ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ‘ਸਬਦ ਬਿਨਾ’ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਘਟਦੀਆਂ।

ਜਿਸ ‘ਵੇਵਲੈਂਥ ਅਤੇ ‘ਮੀਟਰ’ (Wavelength and meter) ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਆਵਾਜ ਉਪਜਦੀ ਹੈ-ਓਸੇ ‘ਮੀਟਰ’ ਤੇ ਹੀ ਸਾਡਾ ‘ਰੇਡੀਓ’ ਉਸ ਆਵਾਜ ਨੂੰ ਪਕੜ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਐਨ ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਸਾਡੇ ਸੂਖਮ ਖਿਆਲ ਯਾ ‘ਵਲਵਲੇ’ ਭੀ ਇਕ ‘ਵੇਵਲੈਂਥ’ ਉਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਯਾ ਪਕੜੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਸੂਖਮ ਖਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਤੋਂ ਭੀ ਡੂੰਘੇ ਅਤੇ ਬਰੀਕ ਆਤਮ ਮੰਡਲ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਯਾ ਭਾਵਨਾ-ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪਕੜੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

1 *Entangled and enmeshed in the love of false occupations, the whole world is perishing.* 133

2 *Their wealth and youthful beauty, which gave them so much pleasure, have now become their enemies.* 417

3 *In an instant, all of Maya's sensual pleasures turn bitter.* 135

This pitiful condition of ours will only remain so long as the ‘illumination’ of the Shabad does not take place within our innate self, (as long as) Gobind, the Lord of the Word does not thunder.

Gurbani has characterized the degeneration that takes place in man without the linking of the ‘Shabad – Consciousness’ in the following way:-

4 *You act in corruption, and put on ostentatious shows, but without awareness of the Shabad, you have fallen into confusion.* 906

5 *Without awareness of the Shabad, they come and go in reincarnation.* 1042

6 *Your steps are unsteady, and your eyes are blind; you are not aware of the Word of the Shabad, O Sibling of Destiny.* 1126

7 *Without awareness of the Shabad, one comes and goes in reincarnation; he loses his honor in this coming and going.* 1031

We have recited and sung these lines thousands of time, but we have never paid any attention to their underlying meaning. We sit back slack and contented that we have the written form of the ‘Shabad’ with us, therefore the lines having the words ‘without the Shabad’ do not apply to us.

That wavelength and meter on which the voice from Jalandhar is aired, only on that meter our radio will get tuned to that voice.

Exactly in the same way our subtle thought and emotions too can be sent to one another on the same wavelength.

The messages or sentiments from the realm of the soul being deeper and finer than our subtle thoughts and emotions can only be tuned on to through intuition.

ਜਦ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤ ਦੀ ਤਾਰ-ਜਿਮਰਨ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਅਤਿ ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਬਰੀਕ ਹੋ ਕੇ 'ਅਨਭਵ' ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵੇਵਲੈਂਥ ਉੱਤੇ ਪੁਜ ਜਾਵੇ-ਤਾਂ ਹੀ ਅੰਤੀਵ ਅਨਹਦ-ਤੱਤ-ਸਬਦ ਦੀ ਧੁਨੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਸਾਡਾ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਮਨ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਰੋਲ-ਘਚੋਲੇ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ 'ਮਨ'-ਸਬਦ ਦੀ ਸੂਖਮ ਧੁਨੀ ਨੂੰ ਪਕੜ ਜਾ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਬਾਹਰਲੇ ਮਾਇਆ ਦੇ 'ਭੜਥੂ' ਦੇ 'ਰਾਮ-ਰੋਲੇ ਤੋਂ ਮਨ ਨੂੰ 'ਮੋੜ' ਕੇ ਯ 'ਅਲਿਪਤ' ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਸੁਰਤ-ਸਬਦ ਵਿਚ 'ਜੁੜ' ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੀ 'ਇਕਾਂਤ' ਵਿਚ ਹੀ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦੀ ਧੁਨੀ 'ਸੁਣੀ' ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸੂਖਮ ਅਨਭਵੀ ਦੇਸ ਦੇ ਸੂਖਮ, ਗੁਝੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ ਨੂੰ 'ਅਨਭਵ ਕਰਨਾ' ਅਤੇ 'ਮਾਨਣਾ' ਹੀ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦਾ ਮੇਲ ਹੈ।

'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੇ 'ਮੇਲ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਆਤਮਾ' ਅਤੇ 'ਪਰਮਾਤਮਾ' ਵਿਚਕਾਰ ਦੋਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਲੋਵਾ-ਦੋਵੀ 'ਅਤੇ' 'ਵਣਜ-ਵਪਾਰ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਤਮ-ਮੰਡਲ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕ ਦੋਵੀ ਬਰਕਤਾਂ ਅਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ 'ਜੀਵ' ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਅੰਤ-ਆਤਮੇ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੇ 'ਮੇਲ' ਦੀ 'ਪ੍ਰਿਮ-ਖੇਲ' ਅਤੀ ਔਖੀ ਤੇ ਗਾਖੜੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਚਲੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਨੂੰ ਹੀ ਪਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜਿਨਾਂ ਚਿਰ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ-ਸਾਡੀ ਸੁਰਤ ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਬਰੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਆਤਮ ਮੰਡਲ ਦੀ ਉਚਮ-ਉਚੀ ਵੇਵਲੈਂਥ (Wavelength) ਤੇ ਨਹੀਂ 'ਚੜਦੀ'-ਉਭਨਾਂ ਚਿਰ 'ਜੀਵਦਾ' :-

ਮਨ ਇਕਾਗਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
 ਮਨ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚੋਂ ਉਠ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ
 ਮਾਇਕੀ ਅਨੇਰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
 ਆਤਮ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
 ਸਬਦ-ਸੁਰਤ ਦਾ ਅਨਭਵੀ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
 ਅਨਹਦ 'ਧੁਨੀ' ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕਦੀ
 "ਵਣਜ-ਵਪਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ"

When the wire of our consciousness become very subtle and extremely fine with the practice of simran and reaches the wavelength of 'intuitional' power, only then will it be able to listen to the sound of the unstruck-essence-word.

But our externally orientated mind is entangled in the noise and din of *maya* or materialism. This is why the mind is unable to tune on to the subtle sound of the Shabad or Word.

The consciousness can only 'merge' with the Shabas or Word in the serenity of the divine realm and hear the unstruck Shabad, if it can turn away or detach itself from the 'din' of the chaos of *maya* or materialism.

'Becoming aware' and enjoying this subtle, hidden love of the self love within the intuitional realm is indeed the blending of 'shabad-Consciousness'.

It is through the 'blending' of the 'Shabad or Word-Consciousness' that the giving and the taking and transaction between the 'soul' and the 'Primal Being' takes place and 'man' receives numerous bounties and blessings of the divine realm.

This innate 'play of love' of the blending of the 'Shabad or Word-consciousness' is very difficult and arduous which only the rare blessed guru-orientated person can attain.

Until as such time as our consciousness does not become subtle and fine with the practice of the cultivation of the 'Shabad or Word-Consciousness' and does not ride on the lofty and pure wavelength of the 'divine realm', until then:-

man's mind can never focus,
 his mind can never rise above the materialistic sphere,
 his materialistic darkness can never disappear,
 his 'illumination' of the soul cannot take place,
 intuitional blending of the Shabad or Word-Consciousness
 can never take place,
 unstruck 'sound' can never be heard,
 exchange and transaction cannot take place,

‘ਮਸਤੀ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੀ
‘ਨਾਮ-ਖੁਮਾਰੀ’ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ
ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ
‘ਗੋਬਿੰਦ ਨਹੀਂ ਗੱਜਦਾ’ ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ-ਜੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਰੱਸਨੀ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ, ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ, ‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚ ਜੁਟ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ ਦੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਜਗਿਆਸੂ ਦੀਆਂ ਆਤਮਿਕ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੀਵ ਦੀ ਦੂਨ-ਸੁਣਾਈ ਆਤਮਿਕ ਤ੍ਰਕੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਤ-ਨਵੇਂ ਆਤਮਿਕ ਕ੍ਰਿਸਮਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੂਖਮ ‘ਪ੍ਰਿਮ-ਖੇਲ’ ਦੀ ‘ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ’ ਦੇ ਅਨੋਖੇ ਦੇਵੀ ਕ੍ਰਿਸਮਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸੁਰੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ :—

‘‘ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਉ ਕੇਤੀ ਬਿਲਲਾਇ ॥
ਵਿਰਲਾ ਕੋ ਚੀਨਿਸਿ, ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਮਿਲਾਇ ॥’’ (ਪੰਨਾ-1188)

‘‘ਸੋਹਨ ਸੋਹਿ ਲੀਆ ਮਨੁ ਮੇਰਾ,
ਸਮਝਿਸਿ ਸਬਦੁ ਬੀਚਾਰੇ ॥’’ (ਪੰਨਾ-1197)

‘‘ਸਬਦੁ ਚੀਨੁ ਆਤਮੁ ਪਰਗਾਸਿਆ,
ਸਹਜੇ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥’’ (ਪੰਨਾ-753)

‘‘ਸਤਿਗੁਰ ਸਬਦਿ ਉਜਾਰੋ ਦੀਪਾ ॥
ਬਿਨਸਿਉ ਅੰਧਕਾਰ ਤਿਹ ਮੰਦਰਿ,
ਰਤਨ ਕੋਠੜੀ ਖੁਲੀ ਅਨੂਪਾ ॥’’ (ਪੰਨਾ-821)

‘‘ਜਹ ਕਹ ਤਹ ਭਰਪੂਰ, ਸਬਦੁ ਦੀਪਕਿ ਦੀਪਾਯਉ ॥’’
(ਪੰਨਾ-1395)

‘‘ਜਤੁ ਸਤੁ ਸੰਜਮੁ ਸਾਰੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ,
ਸਾਚ ਸਬਦਿ ਰਸਿ ਲੀਣਾ ॥’’ (ਪੰਨਾ-907)

ਸਬਦ ਸੁਚਿਤਿ ਲਿਵ ਲੀਣ ਹੋਇ ਅਰਥ ਕਥਾ ਗੁਰ ਸਬਦ ਸੁਣਵੈ ॥
ਭੂਤ ਭਵਿਖਹੁ ਵਰਤਮਾਨ ਅਬਿਗਤਿ ਗਤਿ ਅਤਿ ਅਲਖ ਲਖੰਦੇ ॥
ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: (6/14)

‘intoxication can never occur,
‘ecstasy of the Naam’ doesn’t take place,
man cannot experience the presence of the Primal Being,
Lord of the earth does not thunder.

If on the other hand, we get involved in the cultivation of the ‘Shabad or Word-Consciousness’ with faith filled desire and love under the illumination and guidance of Gurbani, then the seekers will begin to experience spiritual flights in the skies of divine realm’s love of the Self or Soul within. Man then experiences accelerated spiritual progress and daily gets to view ever-new divine miracles and happenings.

Gurbani and Bhai Gurdaas Ji elaborate beautifully on these astonishing divine miracles brought about by the ‘silent love’ of very subtle ‘play of love’:-

- 1 *So many cry out for Your Darshan, Lord.
How rare are those who realize the Word of the Guru's Shabad and merge with Him.* 1188
- 2 *The Fascinating Lord has fascinated my mind; contemplating the Word of the Shabad, I have come to understand.* 1197
- 3 *Concentrating on the Word of the Shabad, the soul is illumined and enlightened. I remain absorbed in celestial ecstasy.* 753
- 4 *The Shabad, the Word of the True Guru, is the light of the lamp. It dispels the darkness from the body-mansion, and opens the beautiful chamber of jewels.* 821
- 5 *He is All-pervading everywhere; the Lamp of the Shabad, the Word, has been lit.* 1395
- 6 *Abstinence, chastity, self-control and truthfulness have been implanted within me; I am imbued with the sublime essence of the True Word of the Shabad.* 907
- 7 *Merging their consciousness in the Word-Shabad, they recite the indescribable story of the Word-the Guru. They are competent to see the incomprehensible pace of the past, present and future.* VBG 6/14

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਲੀਣ ਹੋਇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਸਚ ਖੰਡਿ ਨਿਵਾਸੀ ।

(ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 25/18)

‘ਸਬਦ ਗੁਰੂ’ ਦੀ ਬਾਬਤ ਭੀ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਭੁਲੇਖੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ ।

‘ਗੁਰੂ’ ਦੇ ਅਖਰੀ ਅਰਥ ਹਨ-‘ਗੋ’-ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰੋਂ, ‘ਅਥਵਾ’ ‘ਰੋਸ਼ਨੀ’, ਯਾਨੇ ਮਾਇਕੀ ਅਗਿਆਨਤਾ-ਰੂਪੀ ‘ਹਨੇਰ’ ਜਾਂ ‘ਭਰਮ’ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ‘ਚਾਨਣ’ ।

‘ਸਾਧੋ, ਇਹੁ ਜਗੁ ਭਰਮ ਭੁਲਾਨਾ ॥

ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਾ ਸਿਮਰਨੁ ਛੋਡਿਆ, ਮਾਇਆ ਹਾਥਿ ਬਿਕਾਨਾ ॥”-

(ਪੰਨਾ- 84)

‘ਬਾਹਰਲਾ ਹਨੇਰ’-ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਜਾਂ ‘ਬੱਤੀ’ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

‘ਮਾਇਕੀ ਅਗਿਆਨਤਾ’-ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,

ਪਰ ‘ਮਾਨਸਿਕ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਭਰਮ’ ਨੂੰ ‘ਆਤਮ-ਜੋਤਿ’-ਸਰੂਪੀ ਗੁਰੂ ਹੀ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਜਾਂ ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ-ਇਸ ਮਾਨਸਿਕ ‘ਭਰਮ’ ਦੇ ਹਨੇਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ।

‘ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਸਭੁ ਅੰਧ ਅੰਧੇਰਾ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਿਸਹਿ ਬੁਝਾਇਦਾ ।

(ਪੰਨਾ-1065)

‘ਜੇ ਸਉ ਚੰਦਾ ਉਗਵਹਿ ਸੂਰਜ ਚੜਹਿ ਹਜਾਰ ॥”

ਏਤੇ ਚਾਨਣ ਹੋਇਆ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਘੋਰ ਅੰਧਾਰ ॥”-

(ਪੰਨਾ—463)

‘ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਾਇਆ, ਅਗਿਆਨ ਅਧੋਰ ਬਿਨਾਸੇ ॥” (ਪੰਨਾ—573)

ਆਦਿ ਤੋਂ ਹੀ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਸਿਰ, ‘ਆਤਮਿ-ਜੋਤ’—‘ਗੁਰੂ’, ਅਵਤਾਰ, ਪੈਗੰਬਰ, ਪੰਜ—ਭੂਤਕ ਦੇਹ ਵਿਚ - ਮਾਇਕੀ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਹਨੇਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ । ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ‘ਆਤਮ-ਜੋਤ-ਸਰੂਪ’-ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭੀ, ਪੰਜ ਭੂਤਕ ਦੇਹ ਧਾਰਕ, ਦਸ ਮਾਨੁਖੀ ਜਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਫੇਰਾ ਪਾਕੇ, ਜਗਤ ਦੀ ਤਿਮਰ ਮਾਨਸਿਕ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਆਖਿਰ ਵਿਚ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ‘ਗੁਰਬਾਣੀ’, ਅਥਵਾ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੜ ਲਾ ਗਏ ।

1 *Absorbing their consciousness in the Word, they reside in the true abode (holy congregation) of the Formless One.* VBG 25/18

Widespread doubt also exist in the sangat (congregation) regarding ‘Shabad-Guru’ or the Word of the Guru.

The literal meaning of the word ‘Guru’ are – ‘Go’- the darkness that can be destroyed by ‘r0(n)’ or ‘illumination’, that is the materialistic form of ‘darkness’ or ‘doubt’ which can be dispersed by ‘light’.

2 *O Holy people, this world is deluded by doubt. It has forsaken the meditative remembrance of the Lord's Name, and sold itself out to Maya.* 84

The external darkness - can be dispersed by the light of the sun or ‘lamp’.

Materialistic ignorance – can be dispersed with education and scientific knowledge.

But the ‘doubt of mental darkness’ can only be dispersed by the ‘Divine Light form’ - Guru. The light from the sun or intellectual knowledge cannot disperse this darkness of ‘mental ‘doubt’.

3 *Without the Shabad, everything is enveloped in utter darkness; only the Gurmukh understands.* 1065

4 *If a hundred moons were to rise, and a thousand suns appeared, even with such light, there would still be pitch darkness without the Guru.* 463

5 *The True Guru has applied the healing ointment of spiritual wisdom to my eyes, and the darkness of ignorance has been dispelled.* 573

Since the beginning, from time to time, the ‘Divine –Light’ – ‘Gurus’, avtaars, prophets continued to manifest themselves - by assuming the body of the five elements - to disperse the ignorance of materialistic and mental darkness. In the same way the ‘Divine-Light-form’ of Guru Nanak Dev Ji too, assumed this body of five elements, and moving through ten life-forms, they endeavoured to disperse the darkness of mental ignorance of the world. In the end they linked the Gursikhs with Gurbani or Guru Granth Sahib Ji.

ਇਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਆਪਣੀ 'ਜੋਤ' ਅਥਵਾ, 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਰੂਪ' 'ਸ਼ਬਦ' ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੈ।

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚਿ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੇ ॥
ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕ ਜਨੁ ਮਾਨੈ, ਪਰਤਪਿ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥—
(ਪੰਨਾ—982)

ਇਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ 'ਅਖਰ-ਸਰੂਪ' ਦੇ 'ਅੰਤਰ੍ਯਤ—ਗੁਪਤੀ ਆਤਮ-ਜੋਤ' ਵਾ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਹੈ। ਏਥੇ 'ਆਤਮ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਨੂੰ ਹੀ 'ਸ਼ਬਦ' ਯਾ 'ਨਾਮ' ਭੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

'ਸਚਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਬਦੁ ਅਪਾਰਾ, ਤਿਸ ਦੇ ਸਬਦਿ ਨਿਸਤਰੇ ਸੰਸਾਰਾ ॥
(ਪੰਨਾ—1055)
ਸਬਦੁ ਗੁਰ ਪੀਰਾ, ਗਹਿਰ ਕੁਝੋਰਾ, ਬਿਨੁ ਸਬਦੇ ਜਗੁ ਬਉਰਾਨੰ ॥"
(ਪੰਨਾ—635)
'ਆਪੇ ਸਤਿਗੁਰ ਆਪਿ ਸਬਦੁ ਜੀਉ, ਜਗੁ ਜਗੁ ਭਗਤ ਪਿਆਰੇ ॥"
(ਪੰਨਾ 246)

ਸਤਿਗੁਰ ਮੈਂ ਸਬਦ ਸਬਦ ਮੈਂ ਸਤਿਗੁਰ ਹੈ, ਨਿਰਗੁਨ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ
ਸਮਝਾਵੈ ਜੀ। (ਭਾ: ਗੁ: ਕਥਿਤ 534)

'ਸ਼ਬਦ-ਗੁਰੂ' ਦਾ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤ-ਸਾਡੀ ਦਿਮਾਗੀ ਸਮਝ ਤਾਂਈ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਤਲਖ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ 'ਸ਼ਬਦ-ਗੁਰੂ' ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ, ਤਿੰਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤੇ, ਚੌਥੇ ਪਦ ਦੀ 'ਅਨੁਭਵੀ' ਖੇਡ ਹੈ।

'ਸ਼ਬਦ' ਦੇ ਦੋ ਸਰੂਪ ਹਨ :—

1. 'ਅਖਰੀ ਸਰੂਪ' :—ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਅੰਕਤ ਹੈ।
2. 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਰੂਪ', 'ਪਰਮ-ਤੌਤ', 'ਆਤਮ ਰੋ', 'ਨਾਮ' 'ਜੋਤ-ਸਰੂਪ' ਹੈ, ਜੋ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਦੁਆਰਾ ਹੀ 'ਅਨੁਭਵ' ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਯਾ "ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਇਹ 'ਵਿਸਵਾਸ'-
'ਓਪਰੇ-ਮਨ' ਅਤੇ 'ਬੁੱਧੀ' ਤਾਂਈ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਮਨ, ਚਿਤ ਅਨੁਭਵ

In Gurbani Satguru's own 'light' or *Shabad* (Word), the 'manifested form' is present.

- 1 *The Word, the Bani is Guru, and Guru is the Bani. Within the Bani, the Ambrosial Nectar is contained. If His humble servant believes, and acts according to the Words of the Guru's Bani, then the Guru, in person, emancipates him.* 982

Within the script-form of Gurbani is the presence of the 'innate, hidden soul-light'. This 'soul-light' is indeed referred to as 'Shabad (Word) or 'Naam'.

- 2 *True is the True Guru. Infinite is the Word of His Shabad. Through His Shabad, the world is saved.* 1055
- 3 *The Word of the Shabad is his Guru and spiritual teacher, profound and unfathomable; without the Shabad, the world is insane.* 635
- 4 *He Himself is the True Guru, and He Himself is the Shabad; in each and every age, He loves His devotees.* 246
- 5 *In the Satgur is the shabad, and in the Shabad is the Satgur. From this Divine Knowledge one begins to understand the contemplation of the Formless Being.* KBG 534

The understanding of the Divine Knowledge of 'Shabad-Guru' or its doctrine is limited to the extent of our intellectual knowledge. That is why among the sangat or congregation heated debates and quarrels take place on this subject.

The fact is that the subject of 'Shabad-Guru' is beyond the tri-worldly attributes. It is the 'intuitional' play of the fourth (spiritual) state.

'Shabad' has two forms:-

- 1 The written form: This exists in the form of Gurbani.
- 2 The 'manifested form' The 'primal-essence', 'soul-current', 'Naam', 'light-form' which can be 'experienced' only through Gurbani, the Grace of the Guru.

We regard Gurbani or 'Shabad as our Guru, but this 'belief' of ours is restricted to our 'superficial-mind' and 'intellect' and it has not descended into

ਵਿਚ ਨਹੀ ਉਤਰਿਆ। ਏਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ :—

ਬੁਝਿਆ ਨਹੀਂ
ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ
ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ
ਜੀਅਹੁ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ
ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਏਸੇ ਕਾਰਨ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ-ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਦੇ ਆਤਮਿਕ 'ਪੱਖ' ਜਾਂ 'ਅੰਤਰੀਵ ਆਸ਼ੇ' ਦੇ 'ਅਨੁਕੂਲ' ਨਹੀਂ ਹੈ-ਬਲਕਿ ਐਨ 'ਉਲਟ ਹੈ।

ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲਾ ਬਿਉਰਾ ਸਹਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼

ਸਾਡੀ ਜੀਵਨ ਕਿਰਿਆ

'ਪਹਿਲਾ ਮਰਨ ਕਬੂਲ ਕਰ'	—	'ਮਰਨ' ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਹੀ ਜੱਫਾ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਹਾਂ।
'ਸਾਚਿ' ਨਾਮਿ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਲਾਗਾ ॥	—	'ਮਾਇਆ' ਸਿਉ ਮੇਰਾ ਮਨ ਲਾਗਾ ॥
ਲੰਗਨ ਸਿਉ ਮੇਰਾ ਠਾਠਾ ਬਾਗਾ ॥"	—	ਹਰਿ ਸਿਉ ਮੇਰਾ ਠਾਠਾ ਬਾਗਾ ॥"
ਅਵਰਿ ਕਾਜ ਤੇਰੈ ਕਿਤੇ ਨ ਕਾਮ ॥	—	ਦਿਨ ਰਾਤ ਅਵਰ ਕਾਜ ਵਿਚ ਹੀ ਗਲਤਾਨ ਹਾਂ।
ਮਿਲੁ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ॥"	—	ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਦੀ ਫੁਰਸਤ ਜਾਂ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਭਾਸਦੀ।
"ਗੁਸਾ ਮਨਿ ਨ ਹਢਾਇ ॥"	—	ਗੁਸੇ ਵਿਚ ਦਿਨ ਰਾਤ ਸੜ ਬਲ ਕੇ ਕੋਇਲੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ।
"ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀ ਬਿਗਾਨਾ,	—	ਸਾਰੇ ਹੀ ਬਿਗਾਨੇ ਤੇ ਵੈਰੀ ਧਾਰੇ ਹੋਏ ਧਾਰੇ ਹੋਏ ਹਨ
ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕੋ ਬਨਿ ਆਈ ॥"	—	ਸਾਡੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ।
ਤਜਹੁ ਸਿਆਨਪ ਸੁਰਿ ਜਨਹੁ,	—	ਸਿਆਣਪ ਘੋਟਣ ਵਿਚ ਹੀ ਵਡਿਆਈ ਤੇ ਫਖਰ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।
ਸਿਮਰਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥"	—	ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਾਸਦੀ।
"ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਸਭਿ ਕੂੜੁ ਗਾਲੀ ਹੋਛੀਆ ॥"	—	ਨਾਮ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਸੋਝੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੂੜੀਆ, ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗਲਤਾਨ ਹੈ।

our deeper mind, consciousness and intuition. For this reason we have:-

not unraveled
not understood
not acknowledged
not known our inner being
not experienced intuitionally

the innate meanings of Gurbani's counsel.

For this reason our life-style is not compatible with the spiritual 'aspect' or the 'innate expectations'. On the contrary it is the exact 'opposite'.

The details given below will help to clarify this point:-

	Aim of Gurbani	Our attitude or action
1	First be ready to die	Forgetting death we have totally embraced worldly life.
2	My mind is attached to the true Naam	My mind is attached to materialism.
3	Before the people I put on a display	I put on a display before God.
4	Being engrossed other deeds is not going to help you.	Day and night I'm engrossed in deeds (other than Naam).
5	Meet the company of the holy and contemplate only upon the Naam	There doesn't seem to be the need or time to participate in the company of the holy
6	Do not allow anger to wear out the mind.	Burnt and scorched in anger we are reduced to charcoal.
7	No one is an enemy and no one is a stanger.	All are stranger, branded as enemies.
8	I am at peace with everyone.	I cannot get along with any one.
9	O godly people get rid of your cunningness.	Pursuing cunningness is praiseworthy we justify.
10	Remember the Lord God, your King.	We do not see the need to do simran.
11	Without the Naam, everything is false and worthless.	We have no awareness about Naam. We are engrossed false talk.

'ਦੇਖ ਕੇ ਅਣਡਿਠ ਕਰਨਾ ।'	—	ਅਣਡਿਠ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚੁਆਤੀ ਲਾਕੇ ਭਾਂਬੜ ਮਚਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ।
ਸੁਣ ਕੇ ਅਣਸੁਣਿਆ ਕਰਨਾ ।'	—	ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਗਲ ਨੂੰ 'ਫੰਗ' ਲਾਕੇ 'ਗਲ' ਦੀ 'ਗਲੋੜ' ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ।
'ਬੁਰੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰ'	—	ਭਲੇ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਕਰਨਾ ।
'ਰੋਸ ਨ ਕਾਹੂ ਸੰਗ ਕਰੋ ॥'	—	ਨਿਕੀ ਨਿਕੀ ਗੱਲ ਤੇ ਰੋਸੇ-ਗਿਲੇ, ਈਰਖਾ ਦਵੇਤ, ਵੇਰ ਵਿਰੋਧ ਵਧਾਉਣਾ ।
'ਨਿੰਦਾ ਭਲੀ ਕਿਸੇਕੀ ਨਾਹੀ ॥'	—	ਨਿੰਦਾ ਕਰਕੇ ਰਸ ਮਾਣਨਾ ।
ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਘਾਲਨਾ ਹੈ ।	—	ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ।
'ਹਥੋਂ ਦੇ ਕੇ ਭਲਾ ਮਨਾਈ ।'	—	ਹਥੋਂ ਲੈਕੇ ਭਲਾ ਮਨਾਈ
ਪ੍ਰੇਮ-ਖਿਲ ਹੈ ।	—	ਫੌਕੀ ਕੂੜੀ ਸਾਧਨਾ ਵਿਚ ਪਰਵਿਰਤ ਹਾਂ ।
ਠਾਢਾ ਹਰਿ ਨਾਓਂ ਹੈ ।'	—	ਅਤਿਸ਼ ਦੁਨਿਆ ਵਿਚ ਸੜਦੇ ਹਾਂ ।
ਤੂਹੀ ਤੂਹੀ ਤੂਹੀ ਹੈ	—	ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਤਾਂਵੀ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਜਾਂ 'ਸਬਦ-ਗੁਰੂ ਨੂੰ

ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ :—

ਸਮਝਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ।
ਜਾਣਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ।
ਮੰਨਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ।
ਅਪਨਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ।
ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ।
ਅਨੁਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।

ਫੇਰ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਉਣਤਾ

ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ

ਬੇਖਬਰ

ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ

ਅਵੇਸਲੇ, ਅਤੇ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ

'ਮਚਲੇ' ਹੋਏ ਪਏ ਹਾਂ ।

(ਚਲਦਾ...)

	Aim of Gurbani	Our attitude or action
12	To witness and not be mindful of it.	Instead of being unmindful, we light a spark and create a raging fire.
13	To hear something and not be mindful of it.	To give wings to a statement and blow it out of proportion.
14	To be kind to those who are bad and evil.	To do bad towards those who are good.
15	Do not keep grievances in your heart.	Even small things prompt us to show grievance, jealousy, envy and enmity.
16	Backbiting and slander benefits no one.	We get pleasure out of backbiting and slander.
17	It's an internal effort.	Getting stuck in external rites and rituals.
18	Feel grateful while giving or sharing.	Feel grateful only on receiving.
19	It's a play of love.	We are engrossed in the hollow and false disciplines or practices.
20	Cool and serene is the Lord's Naam.	Its burning in the fiery world.
21	It's you, you and you.	Me mine predominates here.

It is clear from this that we have as yet:-

not understood,
not known,
not believed in,
not accepted,
not developed faith in,
not had an intuitional experience of

Gurbani or 'Shabad (Word)-Guru' within our innate self.

Despite all this we are still being totally:-

ignorant,
unconcerned,
negligent and knowingly
being pretentious

about our mental ignorance and spiritual shortcomings. (Cont?... Lekh 65)

